

Toespraak

van de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, prof.dr. J.A. Bruijn, ter gelegenheid van de ontvangst van de Kring van Commissarissen van de Koning

datum 20 juni 2022

Dames en heren,

Nogmaals van harte welkom in de Eerste Kamer in onze tijdelijke huisvesting waar we alweer bijna een jaar verblijven.

U heeft tijdens de rondleiding een indruk kunnen krijgen van onze gebouwen.

En zoals u in de plenaire zaal hebt kunnen zien, worden wij tijdens iedere plenaire vergadering herinnerd aan de bijzondere band die er sinds 1848 bestaat tussen de provincies en de Eerste Kamer.

Voor 1848 benoemde de Koning de leden van de Eerste Kamer voor het leven, maar in de nieuwe Grondwet werd bepaald dat de Provinciale Staten de leden zouden kiezen.

Iedere provincie had een vast aantal afgevaardigden (Zeeland bijvoorbeeld twee en Noord-Holland zes – de Kamer bestond toen nog uit 39 leden).

De leden werden tot 1922 voor negen jaar gekozen, waarbij om de drie jaar een derde deel van de Kamer werd vernieuwd. Later veranderde dat naar een zittingstermijn van zes jaar, waarbij de helft van de Kamer om de drie jaar werd vernieuwd.

In 1983 werd besloten dat alle senatoren voortaan om de vier jaar tegelijkertijd door alle provincies zouden worden gekozen. Dat is volgend jaar alweer 40 jaar geleden.

‘Hoog tijd voor verandering’ moet het vorige kabinet hebben gedacht toen het twee jaar geleden een wet voorlegde om terug te keren naar het systeem van een zittingstermijn van zes jaar, waarbij de helft om de drie jaar wordt gekozen door de Provinciale Staten.

De langere zittingsperiode van de Eerste Kamer, de indirecte verkiezing en de vertraagde doorwerking van wijzigingen in de politieke krachtsverhoudingen in de Eerste Kamer passen volgens het toenmalige kabinet beter bij de rol en positie van de Eerste Kamer als chambre de réflexion.

Daar komt bij - zo schreef het kabinet bij monde van minister Ollongren - dat de verkiezing van de provinciale staten dan ook minder wordt belast met de schaduw van de verkiezing van de Eerste Kamer.

Dames en heren,

Over minder dan een jaar is het opnieuw zo ver. Voorlopig dus nog even volgens het huidige systeem: op 15 maart 2023 de verkiezingen voor Provinciale Staten en dan op 30 mei de verkiezing van de Eerste Kamer.

2023 is dus zowel voor u als voor mij een bijzonder jaar!

De verkiezingsthema's verschillen natuurlijk per provincie, maar een aantal zal gemeenschappelijk zijn.

Natuurlijk het stikstofbeleid. Toen de plannen van het kabinet anderhalve week geleden bekend werden, zagen we direct ook al veel leden van uw Gedeputeerde en Provinciale Staten hun mening geven.

datum 20 juni 2022

blad 2

Dat zal de komende maanden zowel regionaal alsook landelijk wanneer eerst de Tweede en vervolgens de Eerste Kamer zich erover buigen.

Ook bestuurscultuur en integriteit zijn onderwerpen die alle politieke en bestuurlijke niveaus raken. De overheid moet aanspreekbaar zijn en het vertrouwen verdienen. Dat vergt een basishouding van transparantie en toegankelijkheid.

Tot slot ben ik benieuwd hoe u aankijkt tegen het eerdergenoemde voorstel om de verkiezingen van de Eerste Kamer en Provinciale Staten uit elkaar te trekken, zoals voorgesteld door het vorige kabinet en inmiddels ook aangenomen door de Tweede Kamer.

Graag hoor ik van u welke onderwerpen u graag vandaag bespreekt.

Laten we deze lunch gebruiken om hierover van gedachten te wisselen.

Dank u.